

مطالعه و بررسی اثر موسیقی روی کار

فریده رمضانپور

دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه هنر، دانشکده هنر، موسسه آموزش عالی مارلیک، نوشهر، ایران

محمد نبی نجفی اندرور

دکتری جامعه شناسی، دانشگاه مارلیک گروه ارتباطات جامعه شناسی

چکیده

هزاران قرن قبل از اینکه بشر پا به عرصه تاریخ بگذارد موسیقی را شناخت و از آن برای برقرار نمودن فرهنگ خود استفاده نمود. بزودی راههای موثری برای آموزش آن بکار برد یعنی: بزرگترها عهده دار آموختن فنون آن به جوانان بودند. این نوع موسیقی بیشتر جنبه مذهبی داشت و در مراسم مختلف از آنها استفاده میگردد رفته رفته مدارس و آموزشگاهها بوجود آمد. یونان آموزش موسیقی را به عنوان هسته اصلی برنامه های آموزشی قرار داد و هدف از اجرای این هنر پیروانیدن نسلی برتر بود. مدارس روم قدیم و اروپای قرون وسطی موسیقی را یکی از مواد ادبیات هفتگانه دانسته و تدریس آن را بصورت یکی از رشته های علوم ریاضی اجرا مینمودند. قرون وسطی را باید قرون عقب ماندگی موسیقی دانست زیرا اربابان کلیسا اجرای برنامه های مختلف موسیقی را به عهده داشتند. نهضت رنسانس اروپا در موسیقی جان تازه ای دمید و لطف و زیبایی خاصی برای آن قائل شد که مور توجه عصیانگران پروتستان قرار گرفت و باعث اتحاد افکار آنها گردید. انجمن های موسیقی تشکیل و بمیان مردم کشیده شد و همین خصوصیات بود که به اروپا سپرده شد و آموزش موسیقی را خوستار گردید. مهاجرین اروپائی به قاره جدید آمریکا روی آور شدند و به همراه خود موسیقی اروپا را در سراسر این کشور رایج نمودند. مدارس و موسسات مشابهی تشکیل و از این راه خدمات زیادی به توسعه مذهب مسیح نمودند. زندگی موسیقی آمریکا نیز رو به توسعه گذاشت و برقراری سیستم تعلیمات اجباری و همگانی باعث شد که موسیقی در صدر برنامه های آموزشی قرار گیرد و از این راه برای خود اعتباری عظیم کسب نماید. سیستم آموزشی پستالوزی به موسیقی توجه خاصی مبذول داشت و همین توسعه بود که بزودی متوجه سایر کشورهای جهان از جمله اروپا گردید. در قرن بیستم موسیقی عملی به کلاسها راه یافت و اجرای برنامه های هنری فستیوالها و برقراری اردوگاه های موسیقی موجب همبستگی مدارس و توده مردم گردید. امروزه آموزش موسیقی رسالت خود را به حد کمال رسانیده و نفوذ فرهنگی این هنر آسمانی از همه جهت محفوظ مانده است. در این مقاله، عوامل تاثیر گذار در هنر معرق کاری دوران قاجار از نگاه جامعه شناسی بررسی می شود.

واژگان کلیدی: جامعه و موسیقی، اثر موسیقی، کار، جامعه شناسی موسیقی.

مقدمه

ارتقای بهره وری و انگیزه و روحیه کاری یکی از اصلی ترین دغدغه های کارفرمایان بوده است. شرایط سخت کاری و دشواری های موجود در محیط های کاری باعث می شود تا کارکنان چالش های ذهنی و روحی زیادی مواجه باشند. این پژوهش می کوشد تا به بررسی اثرات پخش موسیقی بر کارپرداز (نجفی، ۱۴۰۰).

امروزه دیگر محیط به عنوان زمینه ای نامرتبط با کار تلقی نمی شود بلکه سازمان ها به دنبال استفاده از محیط برای حمایت از عملکرد و نوآوری هستند. از این رو درک توانایی های محیط فیزیکی کار که بر باورها، نگرش ها و رفتار کارکنان اثرگذار هستند و اینکه چگونه محیط فیزیکی می تواند خروجی های سازمان را تحت تاثیر قرار دهد، حایز اهمیت است. بُعد زیبایی شناسی محیط فیزیکی کار عوامل مهم متمرکز است. راهبرد نمونه گیری هدفمند (قضاوتی) مورد استفاده قرار گرفته است و مشارکت کنندگان در مصاحبه های پژوهش کنونی بیست و یک نفر از کارمندان بانک پارسیان و خبرگان حوزه معماری و طراحی داخلی بودند. داده ها با توجه به فرآیند شش مرحله ای تحلیل تم کلارک و برون تجزیه و تحلیل شدند (کیهانی، ۱۳۸۶).

بدون تردید موسیقی یکی از اثرگذارترین هنرها بر روی زندگی انسان است و صدای پرندگان، باد، آب، صدای مادر که در دوران جنینی در گوش نوزاد طنین انداز می شود، اصوات زندگی شهری و غیره، همگی صداهایی هستند که در طول زندگی انسان را احاطه کرده اند. قدرت صوت و موسیقی در بخشی انسان، هزاران سال است که مطرح می باشد. دست نوشته های فیثاغورث و افلاطون در یونان باستان، نغمه سرایی های باربد، چنگ آرام بخش داوود در بابل و نغمه های روحانی ودا در هند، همگی دلیلی بر قدرت شفا بخشی موسیقی و صوت هستند. موسیقی منعکس کننده محدوده وسیعی از عواطف انسانی است و به دلیل جهانی بودن و عدم تعلق به گروه یا ملتی خاص، می تواند کلیه سدهای فرهنگی و زبانی را درنوردیده و برای تمامی انسانها، تجربه ای مشترک فراهم آورد (میرشمیرانی، ۱۳۹۵).

تاثیرات موسیقی در مغز

طبق تحقیقات انجام شده، ۱۵ دقیقه گوش دادن به موسیقی در طول روز، قدرت مغز را به طرز قابل توجهی افزایش می دهد. بعنوان مثال اگر قصد حل یک مسئله سخت را داشته و یا می خواهید یک مقاله بنویسید، پخش موسیقی قطعاً به شما کمک می کند. البته که تاثیر گروهی از سبک ها چشمگیر بوده و نمی توان از هر سبکی برای افزایش بهره وری استفاده کرد. بعنوان مثال، سبک کلاسیک، در آرامش ذهن تاثیر بیشتری دارد. البته اگر بخواهیم دقیق تر این موضوع را بررسی کنیم، باید بگوییم که خود موسیقی به تنهایی موجب افزایش عملکرد نمی شود. بلکه حال خوبی که گوش دادن به موسیقی در شما ایجاد می کند، دلیل بهبود عملکرد شماست. از طرف دیگر، در صورتی که ذهنتان نیاز به تمرکز دارد، گوش دادن به موسیقی مفید نبوده و بهره وری را کاهش می دهد. زیرا شنیدن موسیقی، مقداری انرژی از مغز گرفته و برای انجام کارهای سخت، مناسب نیست. اما در صورتی که کارهای سبک و روتین انجام می دهید، شنیدن موسیقی می تواند عملکرد شما را تا حد زیادی افزایش دهد.

تاثیرات پخش موسیقی در محیط کار بر عملکرد کارکنان

-افزایش بهره وری

استفاده از موسیقی در محل کار، روی بهره وری حین کار تاثیر گذاشته و آن را افزایش خواهد داد. لذت بخش کردن انجام کارهای تکراری در صورتی که کار شما از پیش تعیین شده و تکراری باشد، گوش دادن به موسیقی در حین انجام آن کار، بازده و عملکرد کارمندان را بطور قابل توجه ای افزایش خواهد داد.

-راه گریز از سر و صداهای موجود در محل کار

امروزه بیشتر شرکت ها، تمایل به دفتر کار باز و همکاری در کنار هم دارند. درست است که این فضا امکان تعامل و همکاری را افزایش می دهد اما سر و صدای حاصل از آن برای افرادی که روی کار خود تمرکز می کنند، قابل تحمل نیست. به عبارتی این

روش، تا حدودی عملکرد افراد را کاهش خواهد داد. در نتیجه برخی افراد به استفاده از هدفون و گوش دادن به موسیقی روی می آورند که تا حدودی تاثیرگذار است.

-افزایش خلاقیت

یکی از راه های افزایش خلاقیت کارکنان در محیط کار، گوش دادن به موسیقی است. طبق تحقیقاتی که انجام شده، درجه کمی از صدای محیط، می تواند خلاقیت کارکنان را در هر زمینه کاری افزایش دهد. البته که این میزان، اندازه کمی داشته و نباید در آن زیاده روی کرد.

سبک های موسیقی تاثیرگذار در عملکرد کارکنان

-موسیقی کلاسیک

موسیقی بدون کلام کلاسیک، یکی از شناخته شده ترین انواع موسیقی است که طرفداران زیادی دارد. این موسیقی بیشترین تاثیر را بر عملکرد کارکنان خواهد داشت. البته که همه موسیقی های کلاسیک تاثیر مشابهی ندارند.

-موسیقی الکترونیکی

موسیقی های الکترونیکی، حالتی تکرارشونده دارد اما این تکرار، خسته کننده نیست. در این نوع موسیقی، نقطه ثقل آهنگ به تمرکز شما کمک می کند و در عین حال بخش های تکراری آن موجب حواس پرتی نمی شوند.

انواع تاثیرات موسیقی

تاثیرات موسیقی بسیار گسترده و متنوع هستند و بر انواع مختلفی از انسان ها تاثیر می گذارند. این تاثیرات می توانند شامل فیزیولوژیکی، روان شناختی، اجتماعی و حتی فرهنگی باشند. در زیر به برخی از تاثیرات مهم موسیقی اشاره می کنیم:

تاثیرات فیزیولوژیکی

موسیقی می تواند بر ضربان قلب، فشار خون، تنفس و حتی ترشح هورمون های بدن تاثیر بگذارد. به عنوان مثال، موسیقی آرام بخش می تواند فشار خون را کاهش دهد و احساس آرامش و آرامش را افزایش دهد.

تاثیرات روان شناختی

موسیقی می تواند بر خلق و خو بشر تاثیر گذارد. برخی از قطعات موسیقی ممکن است احساسات افسرده کننده یا اضطراب آور را تقویت کنند، در حالی که دیگران ممکن است احساسات شادمانی و خوشحالی را تقویت کنند.

تاثیرات اجتماعی

موسیقی ممکن است به عنوان یک عامل اجتماعی عمل کند و ارتباطات بین افراد را تقویت کند. به عنوان مثال، موسیقی ممکن است گروه های اجتماعی را به هم پیوند بزند و احساس همبستگی و اتحاد را تقویت کند.

تاثیرات فرهنگی

هر فرهنگ دارای موسیقی خاص خود است که نقش بسزایی در شکل دهی به شخصیت و هویت آن فرهنگ دارد. موسیقی ممکن است ارزش ها، باورها، سنت ها و تاریخچه یک جامعه را بازتاب دهد و به حفظ و تقویت هویت فرهنگی کمک کند. این تاثیرات تنها چند نمونه از تاثیرات گسترده ای هستند که موسیقی بر افراد و جامعه ها ممکن است داشته باشد.

پیشینه پژوهش

-سمیه نیک زاد، (۱۳۹۴)، بررسی تاثیرزیبایی شناسی محیط فیزیکی کاربروری عملکردکارکنان مطالعه موردی بانک پارسیان ، امروزه دیگر محیط به عنوان زمینه‌ای نامرتبط با کار تلقی نمی‌شود بلکه سازمان‌ها به دنبال استفاده از محیط برای حمایت از عملکرد و نوآوری هستند. از این رو درک توانایی‌های محیط فیزیکی کار که بر باورها، نگرش‌ها و رفتار کارکنان اثرگذار هستند و اینکه چگونه محیط فیزیکی می‌تواند خروجی‌های سازمان را تحت تاثیر قرار دهد، حایز اهمیت است. پژوهش حاضر بر روی بُعد زیبایی شناسی محیط فیزیکی کار متمرکز است و هدف اصلی آن سنجش چگونگی تاثیر زیبایی شناسی محیط فیزیکی کار بر عملکرد کارکنان بانک پارسیان شعب تهران است. برای دستیابی به این هدف از روش کیفی استفاده شده و از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته به عنوان ابزار گردآوری اطلاعات استفاده شده‌است. راهبرد نمونه‌گیری هدفمند (قضاوتی) مورد استفاده قرار گرفته‌است و مشارکت‌کنندگان در مصاحبه‌های پژوهش کنونی بیست و یک نفر از کارمندان بانک پارسیان و خبرگان حوزه معماری و طراحی داخلی بودند. داده‌ها با توجه به فرآیند شش مرحله‌ای تحلیل تم کلارک و برون تجزیه و تحلیل شدند. یافته‌ها نشان داد که مهمترین فاکتورهای زیبایی شناسی محیط فیزیکی کار شامل رنگ، چیدمان، مبلمان و تجهیزات، گل و گیاه، نور طبیعی و مصنوعی، راحتی، بزرگی مساحت، هارمونی، نظم، تهویه هوا، تمیزی، چشم‌انداز، موسیقی و لباس است. همچنین نتایج نشان دادند که زیبایی شناسی محیط فیزیکی کار از طریق ایجاد احساس مثبت، کیفیت روابط شغلی، پیوند کارمندان، حالات روحی بهتر و انگیزه موجب افزایش عملکرد کارمندان می‌شود. نتایج این پژوهش می‌تواند عاملی برای ملاحظات اولیه در برنامه‌ریزی و طراحی محیط فیزیکی کار سازمان‌ها شود تا از این طریق موجب افزایش عملکرد کارکنان خود شوند.

- مسعود کوثری، (۱۳۹۲)، مطالعه کیفی گرایش جوانان ایرانی به موسیقی پاپ، این مقاله، به مطالعه ی مصرف و دریافت موسیقی توسط جوانان ایرانی می پردازد. در این تحقیق، تاکید ما بر گرایش جوانان به موسیقی پاپ است. مفروض ما این است که موسیقی، در زندگی روزمره ی جوانان ایرانی نقش بسیار مهمی ایفا می کند و لذا جوانان، مخاطبان مناسبی جهت پژوهش در این زمینه به حساب می آیند. رویکرد نظری مورد استفاده در این تحقیق، نظریه ی دریافت هال بود. همچنین مفاهیم ابداعی بورديو در زمینه ی مصرف فرهنگی در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفتند. تحقیق ما محدود به شهر کرج بود و با جوانان این شهر در زمینه ی بهره مندی آنان از موسیقی ایرانی- چه از راه شنیدن موسیقی و چه از راه نوازندگی- گفتگو کردیم. مسئله ی پژوهش ما این بود که برخی ژانرهای موسیقی در ایران، به لحاظ مصرف در حال حذف شدن می باشند. همچنین از آنجا که مصرف جوانان از ژانرهای مختلف موسیقی به معناسازی آنان از آن ژانر برمی گردد، لذا خواستیم نحوه ی معناسازی جوانان ایرانی از موسیقی مصرفی شان را دریابیم. مهمترین نتایجی که از این تحقیق حاصل شد، هویت سازی جوانان از طریق موسیقی و خوانش متکثر مخاطبان مختلف موسیقی بر مبنای شرایط زندگی آنان بود. از دیگر نتایج اینکه نه تنها در مصرف، تنوع ژانریک و چندخوارگی- آنگونه که مد نظر پیترسون می باشد- وجود دارد، بلکه گرایش به مصرف موسیقی غربی در میان جوانان رو به افزایش است. نتایج تحلیل دریافت جوانان از مصرف موسیقی حاکی از آن بود که نوعی دوقطبی بودن در معناسازی وجود دارد؛ از یک سو این معانی با فرهنگ جهانی جوانان سازگار است و از دیگر سو، گرایش به حفظ هویت و سنت های موسیقایی و فرهنگی مشاهده می شود.

-محفوظه افتخاری، (۱۴۰۱)، طراحی فرهنگسرای موسیقی کرمان با تأکید بر بهره وری از تعامل بین موسیقی و معماری، کی از راه های تولید علم، توجه به روابط بین رشته ها و حوزه های مختلف علمی و بررسی اشتراکات و ارتباطات میان آن ها می باشد. در مورد هنر، با بررسی این روابط می توان از طریق ترجمه زبان یک هنر، به هنر دیگر، به افزایش غنا و تعالی در خلق و درک آثار خلق شده کمک کرد. کاهش پیوند میان هنرها؛ در دوران مدرن یگانگی و وحدت هنرها به کلی از بین رفت، هرکدام از هنرها به راه خود رفتند و دیگر ارتباطی میان آن ها نماند (گروتر، ۱۳۸۸: ۲۱۲). موسیقی و معماری همواره در تعامل با ویژگی های جامعه در دوره های مختلف زمانی آفریده شده اند. موسیقی می تواند در رابطه انسان با عالم معنا نقش داشته باشد. جز این نیست که معماری هم می تواند تاثیری ملکوتی داشته باشد. کما این که در برخی آثار معماری اصیل ایرانی در گذشته این ویژگی مشهود و اثرگذار است. موسیقی در بعد و بستر زمان شکل می گیرد و درک موسیقی نیازمند شرح و توصیف و تمثیل

بیشتری نسبت به معماری است. بستر هنر موسیقی زمان است و از قیود مکانی رسته است. عدد ارتعاشات هر صدا در واحد زمان با فرکانس هر صدا معین کننده نت خاص است و نحوه قرارگیری نت ها به دنبال هم در بستر زمان، ملودی و ریتم را می سازد. بدین ترتیب هنر موسیقی که تنها در بستر زمانی شکل می گیرد نسبت به معماری، مجسمه سازی و نقاشی ممتازتر است. معماری، ریاضی مکان است و موسیقی هندسه زمان (یاقوتی و کاظمی، ۱۳۹۳). براساس نظر ماکس وبر، هرگاه دو قلمرو مستقل، که از جهاتی شباهت هایی دارند، مانند موسیقی و معماری، در طول تاریخ و در اجتماعات مختلف در عرض و طول هم قرار گیرند و این استقرار قرن ها به طول انجامد، به اشکال گوناگون جاذبه دو سویه یا «قربت انتخابی» بین آن ها پدید می آید. به بیان دیگر تعاملی دو سویه بین معماری و موسیقی برقرار است که آگاهی از آن می تواند سبب ارتقای هریک از آنها شود (شریعت راد، ۱۳۹۷). در بررسی و مطالعه ارتباط بین موسیقی و معماری می توان رویکرد های مختلفی داشت، که به طور کلی در دو بستر رویکرد مفهومی و رویکرد فرمی جای می گیرد و در مسیر تحقیق به بررسی موارد متعدد در این دو بستر پرداخته خواهد شد. انتخاب موضوع طراحی فرهنگسرای موسیقی فرصتی برای مطالعه رابطه تعاملی بین موسیقی و معماری از منظر بیان شده به دست می دهد. همچنین با توجه به سابقه تاریخی و نقش مهم استان کرمان در حوزه موسیقی اصیل نواحی و نیاز فضایی شهر کرمان به وجود مقر و مرکزی ثابت جهت حفظ، مطالعه، نشر، آموزش و آفرینش و اجرای موسیقی فاخر ایرانی، موضوع طراحی فرهنگسرای موسیقی با استفاده از تحقیقات صورت گرفته درمورد این دو هنر والا و احکام استخراجی، در مسیر آفرینش و طراحی معماری قرار می گیرد. به نقل از هرمان موته سیوس : «معماری وسیله واقعی سنجش فرهنگ یک ملت بوده و هست». وظیفه فرهنگ، نمایش ایده ها و آرمان های ذهنی یک جامعه به صورت عینی می باشد. متأسفانه امروزه فرهنگ غنی موسیقی ایران به دلایل مختلف سیاسی، اجتماعی، تاریخی، فرهنگی، از پیکره اصلی جامعه فاصله گرفته است. یکی از دلایل مهم این رخداد، عدم وجود فضای مناسب از یک سو و نگاه اشتباه به نقش معماری در این موضوع از سوی دیگر منجر به ساخت آثاری شده که نهایتا دارای برخی از استانداردهای فنی می باشند. بدون توجه به نقش مفهومی و فرمی موضوع (هنر-موسیقی) در خلق اثر معماری مربوطه. در حالی که مهم ترین اصل و مایه چنین موضوعی می تواند به ترجمه موسیقی در کالبد معماری بیانجامد و نه آن که فضایی طرح کرد که فقط با وسایل و تجهیزات و تزئینات درونش موضوع را تعریف می کند و می تواند با تغییر وسایل و تجهیزات به راحتی نامی دیگر به خود گیرد. فضا نه امری صرفا ذهنی و نه صرفا عینی است؛ بلکه دقیقا در مرز میان این دو قرار دارد. فضا برزخی است میان عین و ذهن فرهنگسرا در ذات خود با مفاهیم فرهنگی آمیخته است. فرهنگسرای موسیقی را نمی توان طراحی کرد جز اینکه به ذات موسیقی و معماری و تاثیر آن ها بر هم توجه ویژه کرد تا نهایتا فضایی دارای معنا و الهام بخش برای موسیقی و الهام گرفته از موسیقی را طرح شود. در این پروژه استفاده از نوع نظام موسیقایی برای طرح مکان نیز مورد توجه می باشد. ایجاد فضایی چون فرهنگسرای موسیقی گامی در جهت پیشبرد فرهنگ موسیقی و جلوگیری از به فراموشی سپرده شدن آن در میان نسل جدید است. بنابراین طراحی فرهنگسرای موسیقی باید دارای فضاهایی متناسب با کاربرد هر بخش، طبق استاندارد های فنی و فضایی برای مواجهه و درآمیختن هنر و هنرمند و مخاطب از هر طیفی در حوزه موسیقی، باشد. در نهایت، ایجاد فضایی متناسب با روح اصیل موسیقی در جهت فرهنگ سازی و مکانی که نقطه تلاقی فرهنگ و هنر و عامل تفاهم بین مخاطبین باشد، هدف این طراحی خواهد بود.

نتیجه گیری

در این مقاله، به بررسی عوامل تاثیر گذار در هنر معرق کاری دوران قاجار از نگاه جامعه شناسی پرداخته شده است. نتایج این مطالعه نشان داده است که هنر معرق کاری در دوران قاجار تأثیر گسترده ای بر جوامع و فرهنگ ایران داشته است. این هنر نه تنها به عنوان یک صنایع دستی مورد توجه بوده، بلکه نمایانگر واقعیت های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی آن دوران بوده است.

عوامل مختلفی از جمله تأثیرات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بر هنر معرق کاری مورد بررسی قرار گرفته و نشان داده شده است که این عوامل به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر توسعه و شکل گیری این هنر تأثیر گذاشته اند. به طور کلی، مقاله نشان داده است که هنر معرق کاری در دوران قاجار نه تنها یک هنر زیبایی بوده، بلکه نمایانگر واقعیت های ژرف و پیچیده اجتماعی و فرهنگی آن دوران بوده است.

منابع و مآخذ

- افتخاری، محفوزه، (۱۴۰۱)، طراحی فرهنگسرای موسیقی کرمان با تأکید بر بهره وری از تعامل بین موسیقی و معماری، کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشکده هنر و معماری صبا.
- آزاده فرو، محمدرضا (۱۳۹۲). اقتصاد موسیقی. تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- پیله وری، مریم، (۱۳۹۶)، شناسایی و ارزیابی عوامل مؤثر بر مدیریت نوآوری خدمات در صنعت بیمه و اولویتبندی عوامل با تحلیل شبکه ای، فصلنامه توسعه فناوری صنعتی.
- سعدابادی، علی اصغر، (۱۳۹۴)، شناسایی راهکارهای ساماندهی نظام نوآوری صنعت موسیقی، سیاست علم و فناوری.
- طوسی، مجتبی، (۱۳۹۳)، صرف موسیقایی: مطالعاتی در باب گرایش به موسیقی در جامعه، فصلنامه مطالعات فرهنگ-ارتباطات، شماره ۲۵.
- فائق، سحر، (۱۳۹۴) فبازنمایی معضالت اجتماعی جامعه در موسیقی رپ اجتماعی ایرانی مطالعه موردی: متن آهنگهای یاس، فصلنامه مطالعات فرهنگ-ارتباطات، شماره ۳۱
- کوثری، مسعود، (۱۳۹۲)، مطالعه کیفی گرایش جوانان ایرانی به موسیقی پاپ، فصلنامه جامعه، فرهنگ، رسانه، پاییز.
- کیهانی، مهدی، (۱۳۸۶)، بررسی تاثیر موسیقی بر عملکرد تمرکز و توجه مغز روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی آزاد تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران (پزشکی)، دانشکده پزشکی.
- نیک زاد، سمیه، (۱۳۹۵)، بررسی تاثیر زیبایی شناسی محیط فیزیکی کاربر روی عملکرد کارکنان مطالعه موردی بانک پارسیان، دانشگاه تهران، دانشکده مدیریت.
- نجفی، سحر، (۱۴۰۰)، اثر اضطراب القاء شده از طریق موسیقی بر توجه انتخابی، کنترل شناختی، سرعت پردازش و حافظه کاری، کارشناسی ارشد، دانشگاه سمنان، پردیس علوم و فناوری های نوین - گروه علوم شناختی.
- میرشیمیرانی، نغمه، (۱۳۹۵)، تأثیر موسیقی درمانی بر بهبود مهارت های کلامی و غیرکلامی کودکان مبتلا به اوتیسم، واحد تهران مرکزی دانشکده هنر، گروه موسیقی.